
**Les regions, com una part de la solució per a la construcció
de la Unió Europea**

Maria Badia i Cutxet

(EUROPA DE LES NACIONS, 21/9/2002)

Per l'Europa de la proximitat

Després de la segona guerra mundial, Europa constituïa un territori destruït i dividit. En aquell moment el manteniment de la pau i la reconstrucció de les societats constituïen les principals prioritats i, en certa mesura, va ser aquell escenari d'esfondrament econòmic i polític dels Estats europeus el que va impulsar la configuració d'un nou model d'Europa.

Tot i que les primeres organitzacions europees van tenir per objecte la cooperació militar i econòmica, ben aviat, sorgiren les primeres iniciatives de caràcter polític. Les diferències que existien entre els diferents grups europeistes eren destacables. Concretament el debat sobre la integració de signe federalista versus cooperació intergovernamental -que ha marcat des d'aleshores la història europea-, ja va tenir la seva primera manifestació pública en el Congrés de l'Haia de 1948. D'una banda els partidaris del federalisme consideraven imprescindible la creació d'una estructura política, dotada d'autonomia i de poders efectius davant dels Estats. De l'altra, el grup majoritari en el Congrés, els anomenats "unionistes", només pretenien impulsar el desenvolupament de la cooperació en temes econòmics, de defensa i de salvaguarda de les llibertats i de les institucions democràtiques, sense perjudicar la sobirania nacional.

Amb no pocs entrebancs la Unió Europea ha anat avançant des d'aleshores obtenint uns resultats que han estat vitals per a la pau i la prosperitat d'Europa

La Unió Europea ha estat en un constant procés de canvi i encara que la Comunitat s'ha ampliat quatre vegades i ha modificat els seus tractats en diverses ocasions, en l'actualitat, les institucions comunitàries i el seu mètode de treball, són incapaces de fer front, d'una manera eficaç, als grans reptes de la globalització, l'ampliació i la proximitat.

El debat iniciat oficialment el dia 28 de febrer de 2002 per la Convenció sobre el futur d'Europa i que s'ha de perllongar fins el 2004, demostra fins a quin punt la UE necessita adaptar les seves institucions per tal de fer front als nous reptes que té plantejats.

Fa qüestió d'un any, els socialistes catalans presentàvem un manifest en el que apostàvem decididament per una Europa Pròxima, per un Nou Federalisme Europeu. Per una Europa que no només resolgués els problemes de la ciutadania amb eficàcia, sinó que també la fes plenament participar en la presa de decisions. L'inici el passat 28 de febrer dels treballs de la Convenció, representa pel mateix mètode de la Convenció que s'ha elegit un gran pas cap a la participació, i en el seu objectiu d'assolir un Tractat constitucional, l'enfortiment de les aspiracions de progrés dels ciutadans i ciutadanes .

Europa és també la història dels seus pobles i el seu futur es juga en bona part, en les ciutats on viuen el 70% dels seus ciutadans i ciutadanes i on es concentren les necessitats educatives, d'infraestructures, d'ocupació, d'integració de les noves migracions, juntament amb problemes d'inseguretat i amb noves possibilitats d'innovació cultural i tecnològica

És doncs justament en un moment com aquest quan s'està discutint *el què, el com i amb qui* s'ha de construir el futur de la Unió Europea, que sembla oportú fer la reflexió i la proposta –si s'escau- del paper de les regions i de les ciutats en aquesta nova etapa d'Europa.

Per a nosaltres el nou federalisme ha de tenir en compte aquest nou context en el qual se situa el repte federalista: les noves dimensions de la UE, el procés de globalització, les noves perspectives geopolítiques d'Europa, les tendències a la descentralització dels Estats-nació que donen una nova dimensió al principi de subsidiarietat.

El nou federalisme implica l'objectiu d'una Federació dels Estats i dels pobles que participen en la construcció de la Unió política d'Europa i es basa també en una descentralització el més àmplia possible de les decisions, per donar tot el seu sentit al principi de subsidiarietat, associant a la construcció europea les regions, els territoris i les organitzacions de la societat civil. El nou federalisme europeu és l'Europa de la Proximitat.

El debat sobre el futur de la Unió ha d'incloure entre els seus temes prioritaris el paper dels poders regionals i locals per diferents motius. Es tracta d'una banda, de la necessitat de reflectir, tant en els Tractats com en la gestió dels assumptes europeus, el procés que ha tingut lloc dins dels estats membres en els anys anteriors i posteriors a la signatura del Tractat de Maastricht: un procés de "regionalització" o millor dit de creixent reconeixement de les funcions i de l'autonomia dels diferents ens territorials. Aquests han adquirit major competència a l'hora de transposar la legislació comunitària i de gestionar els programes comunitaris. Al llarg d'aquests últims anys es pot observar a Europa una tendència bastant generalitzada a la

regionalització, més visible en alguns Estats membres que en altres, sense però que això hagi donat lloc a un concepte comú de la noció de “regió”, en el sentit polític, jurídic ni sociològic.

Per altra banda, també cal considerar atentament la contribució que poden fer les entitats regionals i locals a la consecució de l'objectiu bàsic d'apropar de forma transparent i visible la Unió a la ciutadania. La pròpia globalització fa que els ciutadans se sentin més units a les seves arrels locals, a les institucions més properes i en les quals la població s'hi pot reconèixer més fàcilment. Ens trobem doncs que hem de fer front a aquesta necessitat de proximitat, sense entrar en contradicció amb l'imperatiu fonamental, que té el seu origen en la globalització i la necessitat de controlar-la, reforçant les agrupacions transnacionals com la UE, que ha estat la primera que s'ha pogut formar en el món actual.

La resposta a aquest doble repte està en concebre de forma novedosa l'evolució de les institucions i dels mètodes de gestió de la UE, reconeixent diverses “esferes de governança” que s'entrecreuen i donen vida a una veritable xarxa de competències compartides.

Es considera que l'Estat és l'únic responsable de la correcta aplicació del Dret comunitari davant la Unió, però si partim del principi que la Unió reconeix l'existència i la contribució que les regions i demés ens territorials poden aportar als objectius comuns, s'hauria de concretar més el compromís comunitari de fer participar activament aquests ens i garantir-ne la seva presència en les institucions europees. L'ampliació elevarà el nombre de regions aproximadament a 250 el que farà del tot evident que el Tractat constitucional hauria de reconèixer la importància d'aquestes en la construcció d'Europa.

Caldria doncs que el nou text constitucional reconegués uns plantejaments de base dels que se'n derivés que la subsidiarietat no pot aturar-se a nivell estatal, ni a nivell regional, i que modifiqués, per tant, la manera de gestió de la UE inspirant-se en els criteris de consulta i associació. Aquest fet asseguraria la participació dels poders regionals i locals i/o del Comitè de les Regions en l'elaboració de polítiques i dels actes legislatius que puguin tenir repercussions concretes en aquests ens territorials i en les seves competències.

Pel que fa al dret de les comunitat autònomes a participar en la formació de la voluntat espanyola en els afers europeus, la nostra proposta per a la Reforma del Senat assenyala que una de les seves funcions específiques seria la de ser l'espai institucional de les contribucions de les CCAA a la formació de la voluntat de l'Estat i de la participació de les CCAA a la Unió Europea.

Forjar l'esperit comunitari

Entre les moltes qüestions a debat, hi ha quatre aspectes que també des del meu punt de vista venen a confirmar la necessitat del major paper que han de jugar les regions en la UE. Un

primer és la necessitat que els ciutadans i ciutadanes entenguin d'una manera raonable el que la Unió representa: acostar les seves institucions i per tant els seus representants polítics. El segon és la democratització d'aquestes institucions. Bertrand Russell deia fa dos-cents anys, que els anglesos pensaven que tenien una democràcia perquè votaven cada quatre anys. Hauríem d'evitar de caure en el mateix error i pensar que només perquè els ciutadans i ciutadanes voten els membres del Parlament Europeu, els seus governs nacionals i regionals tenim una democràcia a la Unió Europea. Hem d'aconseguir que la societat civil se senti de manera regular, compromesa amb el projecte europeu i no només cada cinc anys en les eleccions. En aquest sentit apostem per un President/a elegit directament pels ciutadans o ciutadanes europeus. El tercer seria l'aprofundiment en les polítiques socials, del medi ambient, de l'agricultura, d'immigració, de seguretat,...que en definitiva en la seva majoria han de ser implementades per les regions amb competències legislatives. I, el quart, seria el d'apostar per una Constitució Europea que inclogui la Carta dels Drets Fonamentals en l'objectiu de fer una Constitució Europea que inclogui la Carta dels Drets Fonamentals en l'objectiu de fer avançar els drets de la ciutadania davant de l'actual predomini dels drets econòmics.

Per tots els aspectes que hem enumerat més amunt, les regions són un instrument molt valuós en favor de la transparència, la democratització, l'aprofundiment en les àrees comunitàries i la prioritat en els drets socials. Les regions no són un problema per a la construcció de la UE, en tot cas, formen part de la solució.

Per aquesta UE dels vint-i-cinc necessitem més normes que ens uneixin que no normes que ens separin. En els diferents models presentats per a la construcció de la UE, des del Confederal al Comunitarista, hi ha alguns punts coincidents, compartits per tots ells. Un d'aquests és la necessitat d'equilibrar el principi de subsidiarietat, que condueix a retenir un màxim de competències al nivell més pròxim del ciutadà, -és a dir fora de Brussel·les-, i l'esperit comunitari, que ha d'unir fortament per portar a terme el que volem fer junts.

I és que el més preuat de la nostra aventura comunitària és la pràctica del treball en comú, la confiança guanyada dia a dia, l'hàbit d'escoltar l'altre, la recerca del compromís permanent, el mètode del debat col·lectiu practicat en diverses llengües, la pràctica de les negociacions, l'emergència de noves solidaritats que se superposen a les solidaritats nacionals. Resumint: l'art de viure junts.

Maria Badia i Cutxet
Secretària de Política Europea i Internacional
Partit dels Socialistes de Catalunya